

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Ḥaye adam

Danzig, Abraham ben Jehiel Michal

מהרבא, גיצנאד

Frankurt a.M., 620 = 1860

תובית ישאר ירואיב.

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10937

ביאורי ראשי תיבות.

א

גדולות. בה"ש, בהש"מ: בין השמשות. בה"א:
 בית הלל לערסו. בה"ק: בית הקברות. ב"ו:
 נשר ונס. ב"ג: טרף נפשות. ב"ח: נשר
 וחלב. בזמ"ז: זמן הזה. ב"ח: בית חדש,
 בעל חיים. בט"ב: נטיית נפש. ב"י: בית יוסף,
 בית ישראל, כל יראה, כל ימלא, בן יוסף. ב"ט:
 ביום טוב. ביה"ל: ברוך ה' המטרך לשלם
 ועד. ב"ד: צורה דעה. ב"כ: ברכת כהנים.
 בבא"פ: נכדי אכילת פרס. בכנ"ס: בני
 כנסיות. בלע"ז: גלגל עס זר. בלה"ק: גלגל
 הקדש. בלא"ה: גלגל הכי. בר"ז: גלגל זה.
 במ"ק: במספר קטן. במ"מ: טרף מיני מוצות.
 במ"ב: טרף מיני נשמים. ב"מ: נמה ועליון,
 כנף מליצה, נרית טילה, נר מטה. ב"ג: נר
 נש. בנ"א: נשמת אדם. בג"ר: טרף נפשות
 רמת. ב"ס: ג' סעודות, ג' סאחים. בע"ב:
 בעלי חיים. בעה"ב: בעל הבית. בעה"ע:
 בעל העיטור. בע"כ: בעל כרחו. בע"פ: בעל
 פה. בע"ח: בעלי חיים. בפ"ע: נפטי עלמו.
 בפה"ע: טרף פרי העץ. בפה"א: טרף פרי
 האדמה. בפה"ג: טרף פרי הגפן. ב"פ: ג'
 פעמים, ג' פעמים. ב"ק: נגף קומה. ב"ר:
 ברכה ראשונה. ברה"ח: ברכת התורה. בר"ח:
 בראש חדש. ב"ש: ברוך שאמר, בית שואל,
 בית שואי. בש"א: נשאר אישיון. בש"כ:
 ברוך שם כבוד. בשל"ע: ברוך שלא עשית.
 בש"ח: נשועת חפלה. בשבמ"ו: ברוך שם
 כבוד מלכותו לעולם ועד. בתה"ד: בתחומות
 הדשן.

א"א: אי אפשר, אשת איש. אא"א: אל
 ארך חיים. אא"ב: אלף אלף כן. אב"י: אינו
 בן יוסף. אב"ס: אין בו סכנה. אדה"ר: אדם
 הראשון. א"ה: איומת העולם, אשפי העיר, אגן
 העזר. אה"ק: ארון הקודש. או"ה: איסור
 והיתר. או"א: אלקטוראלקי אטתיטו, אחד ואחד,
 אב ואם. א"ז: אר זרוע. או"ל: אמה זכרונם
 לברכה. אח"פ: אחר פסח. א"ח: אסרו חג,
 אוכח חיים, אירחות חיים. אח"כ: אחר כך.
 אח"ז: אחר זה. א"י: אשר יבר, אינו ידע.
 א"ה: אס ירטה השם. איש"ר: אמן יהא שמיה
 רבה. א"כ: אס כן. א"ל: אמר ליה, אס לא,
 אמר לי. א"מ: אינו מולכטו. אמ"ו: אדוני
 מורי ורבי. אמ"ה: אלקטו מלך העולם.
 אנכה"ג: אשפי כנסת הגדולה. א"ג: אוכל כפש.
 אע"ג: אף על גב. אע"פ, אעפ"י: אף על פי.
 אעפ"כ: אף על פי כן. אע"כ: אלא על כרחך.
 א"ע: אף עלמו, אגן עזר. אר"פ: אמר רב
 פסא. אפ"ה: אפילו הכי. א"צ: אין לרך.
 א"ר: אליה רבא. אקב"ו: אשר קדשנו מוטמו
 וטמו. אח"ל: אס תמלא לומר.

ב

ב"א: ברכה אחתה, בית אלגשת, בת
 אחת, בית אברהם, בני אדם, בית אדם, ג'ית
 אשות. בא"י: ברוך אמה ה', נארן ישראל.
 בא"ד: בארץ דוטר. ב"ב: בני בית, נגף נחמא,
 בני בית, בעלי חיים. בב"ב: נגף בן נועל.
 בב"ה: נגדק הבית. בג"ר: ג' ראשונות.
 ב"ד: בית דין. בר"א: נמה דנרים אשורים,
 גד' אשות, נדנר אחד, נדנר אחר. ב"ה: ברוך
 הוא. בה"ג, בהמ"ק: בית המקדש. בהב"ג:
 בית הכנסת. בה"ב, בהב"ס: בית הכסא.
 בהמ"ז: ברכת המזון. בה"ג: בעל הלכות

ג

ג"א: ג' אלגשת, ג' אחושת. ג"ח: גמילת
 חסדים. גוה"כ: גורת הכתוב. ג"ט: ג'
 טפחים. ג"ב: גס כן. ג"ע: גילוי ערוות,
 גן עקן. ג"פ: ג' פעמים, ג' פסוקים. ג"ר: ג'
 ראשית. ג"ש: גורה שיה, ג' שחבל.

ר
 ראל"כ
 ד"ה:
 ופדישה
 ד"ט:
 דלח פס
 דל"ש:
 דס"ל:
 דקוב"ד
 דריסת
 דרלה

ה'
 הגאון
 הגמ"י
 הגמות
 הדיון
 זה ה
 משכט
 הלכה
 המלך
 המלך
 מווי ה
 הפ"ע:
 הקדש
 הרע"ב
 השענה
 השפתי

וא
 לא.
 וזמן ה
 והחכם
 זה ה'
 ול"ח:
 ולעניות
 ולק"ק
 ומש"כ
 וש"ד:

ד

ז

ז"א: זה אינו. זאח"ז: זה אחר זה. זא"ז: זה את זה. זב"ז: זה בזה. זוה"ק: זהו הקדוש. ז"ח: זהו חכם. ז"ט: זהו טעמים. זמ"ע: זהו זמני העיר. ז"ל: זכרונו לברכה, זה לשון זל"ה: זכרונו לחיי העולם הבא. זמ"פ: זמן פרעון. זע"ז: זה על זה. ז"פ: זין פעמים. ז"ש: זה שאמר.

ד"א: ד' אמות. דא"א: דאי אפשה. דאל"כ: דאם לא כן. דבר"ה: דבראש השנה. ד"ה: דיטר התחיל, דברי הכל. דו"פ: דרישה ופרישה. ד"ז: דזה לשון. ד"ח: דנר חרף. ד"ט: ד' טעמים. ד"ל: דיש לומר. דל"פ: דלא פסיק, דלא פליגי. דלצ"צ: דלמח דק. דל"ש: דלא שט, דלא שייך. ד"מ: דרכי משה. דס"ל: דסבירא ליה. דקי"ל: דקיימא לן. דקוב"ה: דקולטא נרוך הוא. דריה"ר: דריסת הנגל. דר"ח: דראש חדש. דר"ל: דרלה לומר. ד"ח: דנר תורה.

ח

ח"א: חכמת אדם. ח"ב: חתן בראשית. ח"ג: חלק ג'. ח"ד: חות דעת. ח"ה: חלק ה', חילול ה', חיקור הדין. ח"ו: חס ושלום. חו"ג: חחר וגיעה. חוה"מ, חוה"מ: חול המועד. חו"ל: חכמינו זכרונו לברכה. ח"י: חק יעקב. ח"ל: חולה לארץ. חכ"א: חכמים אמרים. ח"מ: חושן משפט. ח"צ: חכם בני. ח"ק: חנרא קדישא, חלי קדיש. חש"ו: חרש שטה וקטן. ח"ח: חתן תורה.

ה

ה"א: ה' חלקנו, הוה אמינא. הגר"א: הגאון ר' אליהו. הג"א: הגאון אשרי. הג"מ, הגמ"י: הגאון שיימוני. הג"ט, הגמ"ר: הגאון מורדכי. ה"ג: ה"ג גרסינן. ה"ה: הוא הדין. ה"ה"ד: הוא דלמינן. ה"ז: הרי זה. ה"ס"ב: ה"ס סולדת ט. ה"מ: הריני כפרת משכט. הלק"ט: הלכות קטנת. הלמ"מ: הלכה למשה מסיני. ה"ל: הוה ליה. המה"מ: המלאך המות. המ"ע: המטת עשה. המע"ה: המלך עליו השלום. הנ"מ: הכי מילי. ה"נ: הכא נמי. ה"ג"ל: הנזכר לעיל. הפ"א: הפרי אדמה. הפ"ע: הפרי עין. הפ"מ: הפסד מרובה. הקב"ה: הקדוש נרוך הוא. הרב"י: הרב בית יוסף. הרע"ב: הר' שבתיא ברטורא. ה"ד: השענא רנא. הש"י: השם יתברך. הש"כ: השמתי כהן.

ט

ט"א: טעם אחר. ט"ב: טי"ת באב. טב"י: טבילת ידים. ט"ג: טלית גדול. טו"מ: טל ומטר. ט"ז: טורי ובה. טב"ע: טעם כעיקר. ט"ס: טעם סופר. ט"ק: טלית קטן.

י

י"א: יש אומרים, יו"ד אמות. יב"ח: י"ב חודש. יב"ג: יהאע בן כון. י"ג: יש גורסין. י"ד: יורה דעה. יד"ר: יהי רטון. יוה"ב: יום הכפורים. י"ט: יום טוב, יו"ד טעמים. י"נ: יין נסך. י"ש: יין שרף. י"מ: יליאת מלרים, יש מפקשים. יצה"ר: ילר הרע. יקנה"ז: יין קידוש כר הדלה זמן. יהמ"א: יהי רטון מלפניך ה' חלקנו. יש"ש: יש של שלמה. יש"ש: ירא שמים. י"ח: ימי תשובה. ית"ש: יתברך שמו.

ו

ו"ח: ואם תאמר, ואל תעשה. ואל"ל: ואם לאו. ובעי"ח: ובעשרת ימי תשובה. ובזמ"ז: ובזמן הזה. וברג"א: ובהגאות אשרי. והח"צ: והחכם בני. ו"ש: וזה שאמרנו. וה"ז: והרי זה. ו"כ: ויום כפור. וכ"ד: וכל דבר, וכן דעת. ול"ח: ולא חיישינן. ולפ"ז: ולפי זה. ולענ"ד: ולעניות דעתי. ול"ד: ולא דמי, ולא חזקא. ולק"ק: ולקדשי קדשים. ומכ"ש: ומכל שכן. ומש"כ: ומה שכתב. ומע"ט; ומעשים טובים. וש"ד: ושל ראש.

כ

כ"א: כי אס. כא"פ: כדי אכילת פרס. כאו"א: כל אחד ואחד, כבוד אב ואם. כ"ג: כהן גדול. כ"ד: כל דבר, כדי ליער, כל דבר.

ראשי תיבות

כארז"ל: כאשר אמרו רבותינו זכרונם לברכה.
 כאול"ל: כאשר אמרו זכרונם לברכה. כמש"כ:
 כש שכתב. כה"ג: כהאי גוונא. כהן הגדול.
 כר"פ: כרתי ופלתי. כר"מ: כוכבים ונחלת. כ"ז:
 כל זמן, כל זה. כ"ח: כלי חרס. כ"י: כל
 ישראל. כ"ב: כל כך, כן כתב. כל"ח: כי
 לעולם חסדו. כ"ט: כן עשוע, כל המקום,
 כיצד ונרכין, כסף עשנה. כמ"ד: כמחן האמה.
 כמשו"ל: כמו שאמרו זכרונם לברכה. כמש"ה:
 כש אמר הכתוב. כגל: כנזכר לעיל, כן נראה
 לו. כנה"ג: כנסת הגדולה. כ"פ: כן פסק,
 כמה פעמים. כ"צ: כל לרסו. כצ"ל: כן נרדף
 להוה. כש"ע: כשאלחן ערוך. כ"ק: כלי קיטל,
 כדי קליפה, כחני קדש. כ"ר: כלי ראשון. כ"ש:
 כלי שני, כל אהא, כל סכן. כשכ"ה"ג: כספר
 שזרי. כנסת הגדולה.

ל

ל"א: לשון חשכנו, לח אמרינו. ל"ב: לישנא
 בתרא. לבו"ד: לבשר ודם. ל"ג: לח גורינו, לח
 גרמינו. ל"ד: לח דמי, לחי חוקת. לה"ק: לשון
 הקדש. להש"י: להשם יתברך. לה"ר: לשון הרע.
 ל"ח: לח חייסין, לחם חמודות, לעולם חסדו.
 לח"מ: לחם עשנה. לי"ח: לידעי חן. לב"ע:
 לכולי עלמא. ל"ל: לית לן, ליכח למיזר.
 למש"כ: למה שכתבתי. למ"ד: למחן האמה.
 למ"צ: לשורה לדק. למ"ש: למולחי שנת, למה
 שכתבתי. לעה"ב: לעולם הבא. לע"ז: לעבודה
 זרה. לפ"ז: לפי זה. לפ"ע: לפי ערכו, לפי
 ענינו. ל"צ: לח לריכא. לק"מ: לח קשה מדי.
 לק"ט: לקיעי תורה. ל"ש: לח שנת, לח שייך.
 ל"ח: לח העשה.

מ

מ"א, מ"א: מן אנהרס. מא"ה: מעמוד
 חכמי העיר. מב"ש: מנחך אמר. מבשא"מ:
 מין באיש ויטה. מ"ב: משאת נכיון. מבי"ט:
 ושה בר יוסף טרמי. מבע"י: מעבוד יות.
 מג"ח: מגלת הענית. מג"פ: מג' פאוקיס.
 מה"ש: מולחי הארת. מהש"ן: מהשליח
 נטור. מה"ד: מלת הדין, ויהי תיעוה. מהר"ט:
 מהרר ושיע טרמי. מהרר יום טוב, מהרר יוסף
 טרמי. מדרש"א: מהרר שמואל אילנה.
 מהר"ל: מהרר יחזק לוי. מה"ט: מהאי טעמא.

מה"ח: מן התורה. מהר"ק: מהרר יוסף
 קיטין. מה"ב: מלך הנגן. מו"ט: משא ומתן.
 מ"ז: משנה זי"ן. מ"ח: מים חיים. מ"ט: מדי
 טעמא. מו"ב"ן: מיוחס יהושע בן טין. מו"ט:
 מעדני יום טוב, מערב יום טוב. מבי"ש: מכל
 אכן. מל": מלשון. מ"מ: מכל מקום, מניד
 משנה. ממו"ג: ממה נפשך. ממו"ה: מלך מלכי
 היולכים. מסל"ח: מסיח לפי תומו. מ"ע:
 מלת עשה, מנחה עזריה, מלניש עחמים.
 מעו"ט: מעדני יום טוב. מע"ט: מעשים טובים.
 מע"ה: משעלה עמוד האזהר. מעו"ט: מערב
 יום טוב. מע"מ: מעדני מלך. מע"ל מע"ע:
 מעת לעת. מע"ק: מעשה קרבנות. מ"פ: מי
 פירח. מפ"ע: מפת עיר"ס. מ"צ: מורה לדק.
 מ"ק: מועד קטן, מנחה קטנה. מ"ר: מי
 תגלים. מרע"ה: משה רבנו עליו השלום. מ"ש:
 מולחי שנת, מה שכתב, מדי שנת, מעשר שני.
 משא"ב: מה שאין כן. משל"מ (מל"מ): משנה
 למלך. משאצ"ל: מלחמה שאינה לריכה לטובה.
 מש"ה: משם הכי. מש"כ"ל: מה שכתב. מ"ח:
 מהמרח תניח.

נ

נ"א: נשוח אדם, נפילת חסידים. נ"ב: נודע
 נירודה. נ"ח: נר חנוכה. נ"ט: נתון עצם.
 נט"י: נפילת ידים. נטל"פ: נתון טעם למנס.
 נ"כ: נשיאת כפים. נ"ל: נראה לו. נ"מ,
 נפ"מ: נפקח עינה. נ"ג: נטכדללה, נקד"כ,
 נה"ב: נקודות הכסף. נ"ש: נחלת שבעה,
 נר שנת.

ס

ס"ג: ששנה גדולה. סר"ר: ספק דרבנן.
 סה"ח: ספר החמושה. ס"ח: ספר חסידים.
 סט"ז: סעף ט"ז. ס"ל: סניח ליה. סמ"ע:
 ספר שאירח עינים. סמ"ק: ספר מלת קטן.
 סמ"ג: ספר מלת גדול. ס"ס: ספק ספיקא.
 סס"י: סוף סימן. ס"ע: סליק ענינא. סע"מ:
 סעדת עוטה. ס"פ: סוף פרק. ס"ח, סה"ח:
 ספר תורה, ספר הערה.

ע

ע"א: עשרת חלילים, עמוד ח'. ע"ב:
 עמוד ב"ח. ע"ג: על גבי. עג"ז: על גב זה.

ר' אליעזר מומצן, ר' אליהו מורחין, ראב"ן: ר' אליעזר בר נתן, ראב"י: ר' אליעזר בן יעקב, ראב"צ: ר' אליעזר בר לזקו, רבע"ה: רבינו עליו השלום, ר"ג: רבן גמליאל, רדב"ז: רבינו דוד בן זמרא, ר"ה: רשות הרבים, ראש השנה, רה"ט: רוח הטומאה, רה"ר: רשות הרבים, רר"ח: רוב וחזקה, רר"ל: רשותינו וזכוננו לברכה, ר"ח: רבינו חננאל, ר' חנניאל, ראש חדש, ר"י: רבינו יונה, ר' יואב, רי"ף: רבינו יצחק פאסי, ריב"ש: רבינו יצחק בר ששת, רי"ו: רבינו יוחסן, רי"א: ר' יואב אומר, ריטב"א: רבינו יוס טוב צר אנרסה, ריא"י: רבינו ישעיהו אחרון זכוננו לברכה, ריב"ז: ר' יוחנן בן זכאי, ר"ל: רנה לומר, רחמכא ליכלין, רמב"ם: רבינו משה בר מיימון, רמ"ע: רבינו מנחם עזריה, רמ"מ: ר' משה מייזן, ר"מ: ר' מאיר, רמ"א: רבינו משה איסרלס, רמב"ן: רבינו משה בר נחמן, רס"י: ריש סימן, ר"נ: רבינו נסים, ר' נתן, רע"ב: ר' עבדיה ברטורא, ר"ע: ר' עקיבא, רע"א: ר' עקיבא אומר, רש"ל: רבינו שלמה לוריא, רשב"א: רבינו שלמה בן אדרת, רשב"י: ר' שמעון בן יוחאי, רש"י: רבינו שלמה ירחי או יצחקי, ר"ת: רבינו תם.

ש

ש"א: שאר איסורים, שאח"ז: שאחר זה, שא"י: שאינו יודע, שא"צ: שאין לריך, שאיס"ב: שאין יד סולדת צו, שבאל"ה: שבלאו הכי, שבע"פ: שנעל פה, ש"ג: של גלות, שלטי גבורים, ש"ד: שאר דברים, שפיכות דמים, שהמ"ר: שהמי רגלים, שהומ"ג, שהו"ג: שהזמן גרמא, שה"ד: שרת הדין, ש"ה: שאני הכא, שו"ח: שאלת ותשובת, שח"ט: ודרש אחר טוב, ש"י: של יד, ש"ל: שיש לומר, שב"א: שכל אחד, ש"כ: שפתי כהן, שב"ד: שכן דעת, שבנה"ג: שיירי כנסת הגדולה, של"ה: שני לחות הצרות, ש"ל: שיצולי לקט, ש"מ: שמוע מנייה, שכיז מרע, של מעלה, שמוה"ד: שזדת הדין, שמע"צ: שמיני עלרת, ש"נ: של ככרי, ש"ס: שזה סדרים, ש"ע: שולחן ערוך, שמנה עשרה, שלא עשני, שמיני עלרת, שעב"פ: שעל כל פנים, שעיו"ז: שעל ידו זה, שע"ג: שעל גביו, שע"כ: שעל כרחק, ש"פ: של פסח, שצ"ל: שדרך לומר, ש"צ: שלא לצור, שערו

ע"ד: על דרך, על דעת, ע"ה: עם הארץ, עמוד השחר, עליו השלום, עה"ז: שלם הזה, עה"ק: ענדת הקדש, עה"ש: עמוד השחר, עה"נ: על הנסים, עו"ה: שטחיתו הרבים, ע"ז: על זה, עטרה זרה, ע"ח: עירובי חלמות, עט"ב: ערכ ט' באב, ע"י: על ידי, עיו"ז: על ידי זה, עיה"כ, עיכ"פ: ערכ יוס כסור, עיו"ט: ערכ יוס טוב, עי"ח: עשרת ימי תשובה, עכ"ל: עד כאן לאוט, עכ"פ: על כל פנים, עכו"ם: ענדת סוכנים וחולות, ע"מ על מנת, ענט"י: על כטילת יוס, ע"ע: עד עולם, עע"ז: ענד עטרה זרה, ע"פ: ערכ פסח, על פי, על פני, עפ"ח: עיון פרק חיות, עשה"כ, עשה"ה: על שם הכתוב, ער"ה: ערב ראש השנה, ער"ח: ערב ראש חדש, ע"ש: עיון שם, ערב שבת, עלת שבת, על שם, ע"ח: עלת חמיר, עירובי חמיון, עירובי תבשילין.

פ

פ"א: פעם אחת, פרק א', פ"ה: פרק ה', פה"א: פרו האדמה, פה"ע: פרו העץ, פה"ז: פרו הגפן, פה"ב, פדה"ב: פדיון הבן, פו"ר: פרוה ורביה, פ"ח: פרו חדש, פרק חיות, פ"ט, פמ"ג: פרו יוגדים, פ"נ: פרו ככרי, פקח נפש, פ"ק: פרק קמא, פ"ה, פס"ק: פסיק רישא, פרש"י: פירש ר' שלמה ירחי, פר"ח: פרו חדש.

צ

צ"ג: צור גפן, צה"כ: לאת הככבים, צ"ה: לחוק הדיון, צוה"פ: טרת הפתח, צו"ג: טס גדליה, צ"ל: לריך לומר, לריך להזית, צ"ע: לריך עיון, צ"צ: לחח לרק, לרקחך לרק.

ק

קב"ו: קדשו נוסחתי וטו, קה"ח: קריאת התורה, קו': קושיא, ק"ו: קל וחומר, קימ"ל: קיימח לך, ק"ק: קסילה קדושה, קת קהילות, קק"ק: קדש קדש קדוש, ק"ש: קריאת שמוע.

ר

רא"ש: רבינו אשר, ראב"ד: רבינו אנרסה בר שד, רא"ה: רבינו אהרן הלוי, רא"מ:

ראשי תיבות

ללק. ש"ק: שנת קדש. ש"ר: אל ראש, שס
 דשעים. שר"ל: שנה לומר. ש"ש: שס שנים.
 ש"ח: שיער תפלה, שיער תשובה, שנים
 חזקה.
 ת"ח: תלמוד חכם, תענית חלום, תורת חטאת,
 תורת חיים. ת"י: תוספת ימים. ת"ל: תלמוד
 לומר. תנ"ך: תורה נביאים כתובים. תע"ב:
 תנא עליו ברכה. תה"ד, תה"ר: תפלת הדק.
 ת"צ: תענית לטור. תר"י: תלמידי רבינו יונה.
 תר"ח: תקיעה רועה תקיעה. תרש"ח: תקיעה
 רועה שנים תקיעה. ת"ש: תפלות שר
 תשר"ח: תקיעה שנים רועה תקיעה. תש"ח:
 תקיעה שנים תקיעה. ת"ת: תלמוד תורה.
 ת' : תשנית. ת"א: מרגום אינקלטום. תה"ר:
 תחמת הדגן. תו"ט, תי"ט: תוספת יום טוב.

ת.

חזק לדעת כי הלוינים א ב וכו' הנרשמים לפעמים בדברי המחבר עראים על ההצטרף
 והביאורים הארוכים נסמרו בשטח אדם.